

ILMIY MATNDA SUBYEKTIV MUNOSABAT IFODASI

Rasulova Hojinor Orifboyevna
O'zDJTU magistratura bosqichi talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada ilmiy matn turlari va undagi subyektiv munosabatlar haqida gap ketadi. Shuningdek, ilmiy usulning asosiy xususiyatlari haqida ham so'z boradi.

Kalit so'zlar: Ilmiy matn, subyektiv munosabatlar, ilmiy uslub, usullar, metodlar.

Аннотация: В данной статье рассматриваются виды научных текстов и их субъектные отношения. Также рассказывается об основных чертах научного метода.

Ключевые слова: научный текст, субъективные отношения, научный метод, методы, методы.

Annotation: This article discusses the types of scientific texts and their subjective relations. It also describes the main features of the scientific method.

Key words: scientific text, subjective relations, scientific method, methods, methods.

Ilmiy matn - bu idrok etish va yaratish qobiliyatiga ega bo'lgan bir guruh odamlar tomonidan yaratilgan jarayonning natijasidir. Ko'pincha ilmiy matn nashr etilgan yoki nashr etish uchun mo'ljallangan asardir. Ilmiy reja matnlari og'zaki ma'ruza uchun maxsus elementlarni o'z ichiga oladi, masalan, konferentsiya hisoboti yoki akademik ma'ruza kabilar.

Ilmiy uslubning xarakterli xususiyatlari ma'lumotlarning ohangi, ob'ektiv yondashuvi, matnning tuzilishi, terminologiyasi va mantiqiy materiallarni taqdim etish uchun va olimlar o'rtasida qabul qilingan maxsus til vositasidir. Ilmiy uslubdagi matn standartlashtirilgan holatda bo'ladi.

Malumotlar (sharhlar, izohlar, eslatmalar) atamalar to'g'riligi va manbalarni tekshirish orqali nutq mavzusi bo'yicha aniqroq g'oyalarni shakllantiradi va ilmiy nutqning sifatini amalga oshirishga xizmat qiladi. Ya'ni, muvofiqlik bilan tavsiflangan ilmiy usullar. adabiy til me'yorlariga rioya qilish, tadqiqot g'oyalarini ifodalashda xizmat qiladi. Ilmiy matn nazariyalar, tushunchalar yoki ilmiy bilimlarga asoslangan yozma mahsulotdir. Ilmiy matnlar tadqiqot natijasida paydo bo'ladi. Ular tadqiqot jarayonining rivojlanishini, uning ma'lumotlarini, testlarini, natijalarini va xulosalarini tartibli va tizimli ravishda taqdim etadilar.

Ilmiy matnda keltirilgan ma'lumotlar uslubiy va tizimli ish mahsuli bo'lib, natijada har qanday hodisa yoki fakt bir qator taxminlar, tamoyillar va qonuniyatlar

asosida o'rganiladi va tahlil qilinadi. Shu bilan ularning asosligi va universalligi aniqlanadi.

Ilmiy uslubning har bir matni qurilish qonunlariga mos keladigan o'ziga xos shaklga ega bo'lgan o'ziga xos qurilish mantiqiga ega.

Odatda tadqiqotchi quyidagi tartibga amal qiladi:

- Muammoning mohiyati, uning dolzarbligi va yangilanishi bilan tanishish;
- Tadqiqot mavzusini tanlash (ayrim hollarda, ob'ekt);
- Maqsadlarni belgilash, bajarish jarayonida muayyan vazifalarni hal qilish;
- Ilmiy ishlarni ko'rib chiqish. Tadqiqot mavzusiga har qanday tarzda ta'sir etuvchi manbalar, ishning nazariy va uslubiy asoslarining tavsifi; Atamalar asosi;
- Ilmiy ishning nazariy va amaliy ahamiyati;
- Ilmiy ishning mazmuni;
- Eksperiment, agar o'tkazilgan bo'lsa, tavsifi
- Tadqiqot natijalari, uning natijalariga asoslangan xulosalar.

Turli xil ilmiy matnlar mavjud. Bunga ma'ruzalar, maqolalar, tezislar, monografiyalar, maktab yoki didaktik qo'llanmalar, targ'ibot ishlari va umuman sog'liqni saqlash, ijtimoiy, matematika, fizika, kimyo, biologiya fanlari bo'yicha kitob va jurnallar misol bo'la oladi. Ilmiy matn va texnik matnning o'xshash tomonlari bor: ular aniq voqelikka ishora qiluvchi aniq va xolis texnik tildan foydalanadi. Ilmiy matn texnik matndan shunisi bilan farq qiladiki, olim tadqiqot natijalarini taqdim etish uchun tadqiqot jarayonining rivojlanishini tushuntiradi, ochib beradi va tavsiflaydi.

Badiiy matnlar haqida gap ketganda, yozuvchining hikoya yaratish va uni o'quvchilar bilan baham ko'rish qobiliyati tushuniladi. Badiiy matnlar har qanday holatda ham, xoh real, xoh badiiy bo'lsin, asosiy dalildan kelib chiqadi va shu yerdan sahifalarda rivojlanib, har qanday holatda ham syujet yaratadi; mavzu xilma-xil bo'lishi mumkin va yagona chegara muallifning tasavvuridir.

Adabiy matnning xususiyatlarini chuqur va batafsil bilishni boshlashdan oldin, badiiy matn nima ekanligini tushunish muhimdir, shuning uchun bu birinchi narsa bo'ladi va batafsilroq muhokama qilinadi. Ushbu matnlarning maqsadi badiiydir va bular sub'ektiv xarakterdagi asarlar bo'lib, ularning muallifi ijodiga bog'liq.

Yozuvchi o'z matniga she'riy kuch berish bilan shug'ullanadi, shuning uchun bular sub'ektiv xususiyatga ega bo'lgan asarlar bo'lib, muallifning ijodiga bog'liq. Buning uchun bu badiiy matnlar troplar, ritorik figuralar yoki adabiy vositalar deb ataladigan bir qator ekspressiv manbalardan foydalanadi va ular orqali tilni yanada kuchliroq, dinamik yoki hatto ritmik tarzda qo'llash mumkin.

Adabiy matnning xususiyatlari: Subyektivlik Bu haqiqatga mos keladigan ob'ektiv matn emas, lekin odatda mavzuga original va mukammal nuqtai nazardan murojaat qiladi. Til Badiiy matni ijro etish jarayonida, u grammatik qoidalarni buzishga yo'l qo'yishi mumkin (she'riyatda juda keng tarqalgan narsa), shuning uchun biz har bir

yoʻzuvchining uslubi uni adabiy rassom sifatida belgilaydi deb taxmin qilishimiz mumkin.

References

1. Doniyorov X, Yoʻldoshev B. Adabiy til va badiiy stil. Toshkent: Fan. 1988.
2. Каримов С. Узбек тилининг бадий услуби: Филол. фанлари д-ри дис. ... автореф. –Самарканд: Зарафшон, 1993.
3. Akobirov S. Til va terminologiya. -T., 1968.
4. <https://fayllar.org/v-v-vinokurov-termining-umum-qollanishdagi-sozdan-farqi-haqid.html?page=4>.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Bekmuratova U. B. “Ingliz tilini oʻqitishda innovatsion texnologiyalardan foydalanish” mavzusida referat. Toshkent — 2012 yil Otaboeva, M. P. Chet tilini oʻqitishda zamonaviy innovatsion texnologiyalaridan foydalanish va uning samaradorligi /
2. M. P. Otaboeva. — Текст: непосредственный, электронный // Молодой ученый. — 2017. — № 4.2 (138.2). — С. 36–37. — URL: <https://moluch.ru/archive/138/39058/> (дата обращения: 27.04.2020) N.
3. Q. Xatamova, M.N.Mirzayeva. “Ingliz tili darslarida qoʻllaniladigan interfaol usullar” (uslubiy qoʻllanma), Navoiy, 2006, 40 bet. 4. M.